

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

6. Transitus à natura ad gratiam generaliter dictam. Divisio eius generalis: multiplex genus legis ac doctrinae. Explicatur status causae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

esse religatam, ut facienti quod in se est nemi-
ni subtrahatur, non sibi nonnihil gratulare-
tur, non pellicera vanitatis vento intumescere-
ret? Quanto salubrius Doctores isti, inspecto
ipsius gratia nomine, quæ gratis datur, ac-
tenderent ad ipsam omnibus modis commen-
dandam, cum de celo Dei sapientia descen-
deret, omnia superbia fomenta removisset;
nec tantum in omnibus vitæ suæ mysteriis hu-
militatis extrema se statum, sed & in vocan-
dis hominibus abjectissima quoque seligendo
omnes inflationis occasiones studiosè decli-
nasse. Vt enim optimè sagaciterque Augusti-
nus: *Tam largo fontis vas mane admovenda: m est.*
Nullum autem est plenius, hoc est minus inane,
quam quod faciendo quod in se est, eru-
ctat mores suos moraliter bonos. Sed multum
vereretur, ne si in humanæ vocationis initiis
aliquis manifestus peccator, cum alio faciente
quod in se est, accurrisset ad Christum, verba
ipsius ab Augustino consignata, altero negle-
cto audisset: *Veni tu pauper, sequere me. Nihil ha-
bes, nihil nescis, sequere me. Idcirco pauper sequere me.*
Non est quid in te expavescatur, sed multum est quod
in te impletur. Nimirum ut evidentius gratia
comendetur, ne glorietur omnis caro coram
eo. Nam ut alibi Christus Augustini pro gratia
satis factis verbis loquens dicit: *Hanc si implevero,
manifesti erit quod ego facio.* Quæ ob causam etiã
Ecclesiastica monumeta revolvendo deprehendi-
mus, Philosophos illos qui præ cæteris hu-
manam naturæ morali honestate atq; bonitate
excolere conati sunt alienos à Christi gratia
veraque fide fuisse: peccatores manifestos vice
versa vocatos. Vt nihil sane in hac re salubrius
sit quam ignorantiam regularum impartiendæ
gratiæ cum Augustino profiteri: qui plerum-
que docet rem istam esse occultissimam, judi-
cia inferabilia, vias investigabiles, summa-
que libertate Deum exigere donareque debi-
tum, quando & cui placet. Vnde cum dixisset
id, quod si præ produximus, se nihil nisi in-
genii acrimoniam, vel doctrinas, vel mino-
ra peccata in hominum electione consideran-
da reperire, contra hujusmodi regularum archi-
tectos adiecit: *Quare tamen & huic ita & huic non
ita? Homo tu quis es? Debitum si non reddis habes
quod gratuleris: si reddis, non habes quod queraris.*
Credamus tamen, etsi capere non valeamus: quoniam

Serm. 59. de
verbis Do-
m. cap. 10.

ibid.

Serm. 27. de
verbis Ap. p. 1.
cap. 5.

Libro 1. ad
Simpl. quest.
114. in fine.

*Quare tamen & huic ita & huic non
ita? Homo tu quis es? Debitum si non reddis habes
quod gratuleris: si reddis, non habes quod queraris.*
Credamus tamen, etsi capere non valeamus: quoniam

qui universam creaturam & spiritalem & corporalem
fecit & condidit omnia in numero & pondere &
mensura disponit. Sed inferat alia sunt iudicia eius
& investigabiles via eius. Dicamus halleluja, & e-
laudemus canticum & non dicamus quid hoc, vel quid
hoc? Omnia enim in tempore suo creata sunt. Cujus
occultissimæ misericordiæ & gubernationis
inferutabilis alibi exemplum ponens: *Vnde cap. 32.*
*enim, inquit, sit ut homo ab inventi pueritia mode-
stior, ingeniosior, temperantior, & magna parte li-
bidinum victor, qui oderit avaritiam, luxuriam de-
testetur, atque ad virtutes ceteras provellet: ap. 10.
conferat; & tamen eo loco sit ubi ei prædicari gra-
tia Christiana non possit? Quomodo enim invocant
in quem non crediderunt? Quomodo autem credent in
quem non audierunt? Quomodo autem audient sine
predicante? Alius autem tardus ingenio, libidinis
deditus, flagitiosus & facinoribus cooperatus, ita gover-
netur ut audiat, credat, baptizetur, rapiatur, ans si
detentus hic fuerit, laudabiliter vivat? Quod aptius
exemplum operum moralium vel facientium
quod in se est, ab his authoribus, adversus
quos satagimus, excogitari possit, sane non
video. Vt enim aliquis nature viribus ante
gratiã, omnium libidinum victor fiat, quis
Catholicus audeat sperare vel dicere? Et tam-
nunc videmus contra regulam quam de fa-
cientibus quod in se est fabricant, homini bene-
moratissimo gratiam subtrahi, flagitioso,
facinorosoque dari. Vt in his iudicijs Dei de
distributione gratiarum, exclamare disceremus,
sicut cum Apostolo ibidem Augusti, exclamar:
*O altitudo divinarum sapientia & scientia Dei! Nec
in eorum numerum censeamur, quos dicit,
cum humanis coniecturis iustitiam Dei defendere
vellent, & ignorarent ALTIUDINEM GRATIAE,
fabula improbabiles excussisse. Fateamur potius
humiliter infirmitatem nostram, quemadmo-
dum profundissimæ gratiæ defensor suam su-
perius factus est, ac tacite quamvis modestè
insinuat, omnibus nisi errare velint, fatendum
esse: Certè ita occulta est hac electio, ut in eadem
conspersione nobis prorsus apparere non possit, & si
apparet quibusdam, ego in hac re infirmitatem meam
fateor. Nihil enim conando, sudandoque in
hoc examine invenire se posse profiteretur præ-
ter naturam, doctrinam utiles, ac minora peccata.*
Quibus ne istam electionem alliger, se pudore
detexeri.*

CAPVT SEXTVM.

Transitus à natura ad gratiam generaliter dictam. Di-
visio ejus generalis: multiplex genus legis ac
doctrinæ. Explicatur status causæ.

CVM ergò satis declaratum sit arbitrium
voluntatis concupiscentiæ terrenæ sub-
jugatum, non posse suis viribus natura-
libus jugum illud diabolicæ servitutis
executere, causæque expolita sit cur non possit,
nihil superest nisi ut tantum beneficium in di-
vinam gratiam referatur. Cum verò gratia

duplex sit, intellectus & voluntatis, prius de
gratia intellectus, posterius de altera tractan-
dum erit. Porro gratia intellectus rursus bi-
fariam dividitur, alia extrinsecus humanos
sensus intelligentiæ scientiæque subservientes
ferit, ut prædicatio, exhortatio, suasio, pro-
missio poenarum, præmiorumque propositio
alia

alia intrinsecus ipsam mentem sapientia re-
 velatione seu cognitione veritatis imbuat.
 Veraque generaliter nomine doctrinae aut leg-
 is appellari solet, juxta illud Augustini hoc
 ipsum probare satagentis: In lege namque, & do-
 ctrinae sanctarum Scripturarum futura gloria atque
 praemiorum promittitur magnitudo. Ad doctrinam
 pertinet etiam quod sapientia revelatur; ad doctrinam
 pertinet cum suscipitur omne quod bonum est. Et si
 inter docere & suadere, vel potius exhortari distare
 aliquid videtur, etiam hoc tamen doctrinae generalitate
 concluditur, quae quibuscumque sermonibus vel literis
 continetur. Nam & sancta Scriptura docem &
 exhortatur, & potest esse in docendo & exhortando
 etiam hominis operatio. Eodem pertinet & exem-
 plum Christi ac Sanctorum, vel quorum-
 cumque qui bene ut male vixisse memorantur,
 juxta illud eiusdem Augustini: Quod exem-
 plum Christi nihilominus ad doctrinam pertinere per-
 spectis, quae nobis Evangelica demonstratur. Eo-
 dem etiam quaecumque significativa Sacramen-
 ta quatenus talia, sive veteris legis, sive novae.
 Nam ista consideratione totam vim suam in
 significando exserunt, ut intellectus instrua-
 tur, & sub genere signorum collocantur, in-
 terpretante vim nominis Augustini, cum di-
 cit: Tanta res Sacramenta id est, sacra signa. Signi
 autem cuiuscumque scopus & fructus est, ut
 scientia generetur, quamvis aliud propin-
 quius aliud remotius illam suscipiat. Nam
 remotissima doctrina est, quae sensibus exterius
 influit, sive auribus per quoscumque sonos;
 sive oculis per characteres, scripturas, aliaque
 signa visibilia, sub quibus caeli terraeque spec-
 ties, aliorumque mirabilium comprehenditur,
 quae Deus sive condendo, sive gubernando vi-
 sibiliter operatur. Nam illis omnibus Au-
 gustinus, nutus, locutiones, clamores, res-
 ponsiones, voces tribuit, hoc est, signa qui-
 bus indicant auctorem suum: Nutus sui sunt
 omne creaturarum decus. Calum & terra surdis lo-
 quuntur laudes tuas. Exclamaverunt voce magna: Ipse
 fecit nos. Interrogatio mea, intentio mea, & responsio
 eorum, species eorum. Nec vocem suam mutant, id est,
 speciem suam &c. Sive denique tactui, gu-
 stui, odoratiui, per quos etiam sensus aliquid
 intellectui insinuari potest. Propinquior do-
 ctrina est quae phantasiae admovetur, sive vi-
 gilantis, sive dormientis. Nam sine illius
 imaginario & significativo motu, sola sensuum
 exteriorum pulsatione non erudimur.
 Propinquissima denique est, quae veritas ipsa
 intellectus operatione percipitur, idque non
 solum naturaliter, sed etiam quacumque &
 quantumcumque sublimi revelatione aliquis
 in tertium caelum usque raperetur. Unde &
 Augustinus revelationem quam in raptu Paulus
 habuit, sub doctrina & lege revelationem
 sapientiae, ut audivimus, continente, com-
 plectitur: Quid autem dicam de revelatione sa-
 pientiae? neque enim facile quisquam speraverit in
 hac vita posse pervenire ad magnitudinem revelatio-
 nem Apostoli Pauli. Et utique in eis quid aliud cre-

ditum est ei revelari solere, nisi quod ad sapientiam
 pertinet? Quam sapientiae revelationem plu-
 ribus locis alibi docet, fuisse divinae essentiae,
 hoc est, claram ipsius supremae veritatis visio-
 nem, quia Deus ipse dixit: Ego sum veritas. Nam
 & ista ipsissima veritatis clara revelatio genus
 quoddam perfectissimae doctrinae est, & qua-
 tenus tale solum intellectum afficit, quamvis
 magnos miroscumque affectus voluntatis post se
 trahere soleat.

His itaque de legis doctrinaeque amplitudi-
 ne praebatis, quaeri potest, utrum huiusce-
 modi gratiae auxilio sublevata & adjuncta na-
 tura voluntatis liberari possit à servitute, qua
 detinetur, & expedita fieri, ut velit & opere-
 tur bonum. Affirmativam partem tenuerunt
 unanimiter Pelagiani, simulatque à gratia
 naturae praedicanda deterriti, & Augustini
 disputationibus fideliumque clamoribus ad
 imbecillitatem ejus agnoscendam, fatendam-
 que compulsi sunt. Tunc alium illa secta
 vultum induit, & naturam peccandi consue-
 tudine infirmam, divinae legis institutione,
 praemiorum caelestium pollicitatione, sapientiae
 revelatione, suasionem, Christi exemplo
 juvandam, teporemque ejus succendendum
 esse docuerunt. Quem tertium Pelagianismi sta-
 tum fuisse, post purae naturae, & naturalis gratiae
 praedicationem, nos ante in Pelagianorum
 dogmatum explicatione demonstravimus.

Porro status ille Pelagianae haeresis, pro-
 prius, ut ibidem diximus, Iudeorum error
 fuit de lege sibi data gloriantium. Hac enim
 instructi, universa bene vivendi praecipia se
 implere posse putaverunt, nec alio se indigere
 voluntatis adiutorio. Nam quemadmodum
 ante legem datam, status hominum proprie
 sub gratia naturae fuit, ita post illam divinitus
 in monte Sinai latam, status populi Iudaei
 sub gratia intellectus fuit, sicut post mediato-
 ris adventum, sub gratia affectus seu volunta-
 tis. Primus dicitur status naturae, alter Te-
 stamenti veteris, postremus novi. Itaque
 quemadmodum superius generaliter declara-
 vimus, naturam non potuisse seipsam sine gra-
 tiae adiutorio à peccati servitute liberare, ita
 nunc generaliter de viribus legis quae Iudeis
 data fuit, ad asserendam libertatem disputa-
 dum est. Ex cujus disputationis luce palam
 fiet, quid de quacumque doctrina, sive vete-
 ris, sive novae legis, sive internae, sive exter-
 nae, prout amplitudinis ejus limites paulo ante
 descripsimus, arbitrandum sit.

In cujus quidem quaestione enodatione ne-
 mo superfluum operam poni putet. Nam
 quamvis Catholici Doctores uno ore legis
 doctrinaeque infirmitatem ad faciendam iusti-
 tiam conclamare videantur, vera tamen ratio
 plerisque latet. Ex quo fit, ut in hujus ipsius
 quaestione anfractibus nonnulli non medio-
 criter offendant, & in capitibus non paucis ac
 parvis veteris legis hallucinentur.

Epist. 112.
 c. 13. & lib.
 12. de gen. ad
 litt. cap. 28.

Vide latius
 libro 5. de
 haeres. Pelag.
 cap. 3. 4. & 9.